

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІОЛОГІЯ РЕЛІГІЙНИХ ТА МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень магістр
освітня програма «Соціологія/Sociology»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	20 20
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	англійська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Аза Л.О.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ («__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ («__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2020

Розробник:

Аза Л.О., д-р соціол. наук, професор кафедри соціальних структур та соціальних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. зав. кафедри соціальних структур та соціальних відносин

 (Куценко О.Д.)

Протокол № 16 від «20» 08 2020р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол № 1 від 28.08.2020 р.

Голова науково-методичної комісії

Червінська Т.Г.

1. Мета дисципліни – сформувати знання про предмет, понятійний апарат, основні теоретичні напрямки соціологічного дослідження етнічних процесів та міграції; розглянути їх механізми, тенденції та наслідки в сучасному українському суспільстві.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* специфіку соціологічного підходу до вивчення сучасного суспільства та його соціальних проблем.

2. *Вміти* створювати презентації на семінарах, в масовій аудиторії.

3. *Володіти елементарними навичками* групової роботи та публічної дискусії.

3. Анотація навчальної дисципліни: Навчальна дисципліна відноситься до дисциплін вибору студента (вибірковий перелік «Соціологія соціальних проблем»). Вона спрямована на ознайомлення студентів з реальним станом релігійних та міграційних процесів у сучасному українському суспільстві. Особлива увага приділяється аналізу економічних, соціальних, культурних, політичних, демографічних чинників, які значною мірою обумовлюють інтегруючу і диференціюючу спрямованість цих процесів, позначаючись не лише на консолідації суспільства, але й на прискоренні (або гальмуванні) успішного його розвитку. Отримані знання в подальшому можуть бути використані як для теоретичних, так і прикладних досліджень стану міжетнічних та міжконфесійних відносин в Україні, проблем зростання трудової міграції та вимушеної міграції в країні, особливостей сучасних релігійних та міграційних процесів в українському суспільстві.

4. Завдання (навчальні цілі):

- введення у коло проблем, що розкривають зміст понять «релігійні процеси» та «міграція»;
- опрацювання понятійно-категоріального апарату та методологічних підходів до вивчення релігійних та міграційних процесів в сучасному українському суспільстві;
- визначення різновидів релігійних процесів та міграції;
- ознайомлення студентів з основними механізмами релігійних процесів та міграції;
- виявлення проблем щодо релігійних процесів та міграції в сучасному українському суспільстві.

Що спрямовано на формування наступних компетентностей:

- фк18. Вміння аналізувати соціально-політичні процеси і формулювати рекомендації щодо їх регулювання;
- фк19. Вміння оцінювати політичні рішення з точки зору соціальних інтересів та очікувань.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати основні теоретичні парадигми, що розкривають зміст понять «релігійні процеси» та «міграція»	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота	Усна відповідь, аналітичне завдання, завдання з самостійної роботи, іспит	10
1.2	Знати основні соціальні механізми релігійних процесів та міграції у сучасному українському суспільстві	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота	Усна відповідь, аналітичне завдання, контрольна робота, іспит	20
1.3	Знати зміст концепцій дослідження релігійних процесів та міграції з огляду сучасних трансформаційних процесів в суспільстві	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота	Усна відповідь, аналітичне завдання, завдання з самостійної роботи, іспит	20
2.1	Аналізувати типи релігійних та міграційних процесів в сучасному українському суспільстві	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота	Усна відповідь, аналітичне завдання, іспит	10

2.2	Виявляти тенденції та наслідки сучасних релігійних та міграційних процесів в українському суспільстві	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота	Усна відповідь, аналітичне завдання, завдання з самостійної роботи	10
3.1	Демонструвати навички аргументованого представлення власної думки, компетентної та толерантної дискусії з опонентами	Семінарські заняття	Аналітичне завдання, завдання з самостійної роботи, контрольна робота	30

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)					
	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	3.1
прн24. Аналізувати соціально-політичні процеси, виявляти соціальні напруження та невідповідності програмним цілям політики, формулювати рекомендації	+		+	+		+
прн25. Встановлювати відповідність політичних рішень соціальним інтересам та очікуванням адресних груп		+			+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

- усні відповіді: РН1.1, РН1.2, РН1.3, РН2.1, РН2.2 – максимум 30 балів, мінімум 18 балів.
- аналітичне завдання: РН1.1, РН1.2, РН1.3, РН2.1, РН2.2, РН3.1 – максимум 5 балів, мінімум 3 бали.
- завдання з самостійної роботи: РН1.1, РН1.3, РН2.2, РН3.1 – максимум 5 балів, мінімум 3 бали.
- контрольна робота 1: РН1.2, РН3.1 – максимум 10 балів, мінімум 6 балів.
- контрольна робота 2: РН1.2, РН3.1 – максимум 10 балів, мінімум 6 балів.

- **підсумкове оцінювання:** письмовий іспит (оцінюються РН1.1, РН1.2, РН1.3, РН2.1) – максимально 40 балів. Мінімальний бал успішного складання іспиту – 24 бали.

- **умови допуску до підсумкового іспиту:** для студентів, які набрали сумарно меншу за критично-розрахунковий мінімум кількість балів – 36 балів для одержання допуску до іспиту обов'язковим є виконання аналітичного завдання, завдання з самостійної роботи та контрольних робіт.

7.2 Організація оцінювання:

- Усні відповіді оцінюються по факту відповіді студента в рамках семінарського заняття, бали накопичуються протягом семестру.
- Аналітичне завдання виконується протягом семестру і презентується в рамках семінарських занять.
- Завдання з самостійної роботи оцінюється по факту виконання, бали накопичуються протягом семестру.
- Контрольна робота 1 виконується в рамках самостійної роботи після вивчення тем 1-3.
- Контрольна робота 2 виконується в рамках самостійної роботи після вивчення тем 4-6.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

№	Номер та назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
1. Теоретико-методологічні засади дослідження релігійних процесів				
1	Теоретичні питання релігійності	2	2	10
2	Соціальний ракурс релігійних процесів	2	2	10
3	Соціологічні методи дослідження релігійних процесів	2	2	10
2. Міграційні процеси в сучасному суспільстві				
4	Методологія соціологічного вивчення міграції	2	2	10
5	Міграція як соціальний феномен	2	2	10
6	Сучасні дослідження міграції	-	2	18
ВСЬОГО		10	12	68

Загальний обсяг **90 год.** в тому числі:

Лекції – **10 год.**

Семінари – **12 год.**

Самостійна робота - **68 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Beyer, P. 2006. *Religion in Global Society*. New York: Routledge.
2. Iakovenko, A. K., Iakovenko, Iu. I. & Tashchenko, A. Iu. 2020, 'Specificity of Religiosity of Status Consistent and Status-Inconsistent Youth', *Habitus*, vol. 11, pp. 102-110.
3. Scherschel, K. (2019) Migration, On the Move, *Global Dialogue*, vol. 9, iss. 3. <http://globaldialogue.isa-sociology.org/migration-on-the-move/>
4. van Dijk TA (2018) *Discourse and Migration*. In: Zapata-Barrero R, Yalaz E (eds) *Qualitative Research in European Migration Studies*. IMISCOE Research Series. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-76861-8_13

Додаткові:

1. Berger, P. 2011. *The Sacred Canopy: Elements of a Sociological Theory of Religion*. New York: Open Road Media.
2. Demerath, J. 2001. *Crossing the Gods: World Religions and Worldly Politics*. New Brunswick: N.J.: Rutgers University Press. 284 pp.
3. Grim J. 2011. The Roles of Religions in Activating an Ecological Consciousness. *International Social Science Journal*, Vol. 62, 255-269.
4. *International Migrants Day 2015 – Statement & Video* (2015) International Organization for Migration <https://www.iom.int/news/international-migrants-day-2015-statement-video>
5. *World Migration Report 2020*. International Organization for Migration, 2020. <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2020?fbclid=IwAR3WDSEsWSXiI9uFcaGFQ6yLagE3vRgTqbvmZwRx23QA67icgVQu2EiabOI>.
6. Yuzva, L., Tashchenko, A. 2021, «But Don't Quote Me on That»: How Ukrainian Top Media Characterized the Perception of Migration and Migrants', *Sociological Studios*, 1(18), pp. 58–65. <https://doi.org/10.29038/2306-3971-2021-01-58-65>